

SYBA/BCOM-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ADVERTISING

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

Q.1 A) **Fill in the blanks: (ANY TEN)**

[10]

रिक्त जागा भरा: (कोणतेही दहा)

i) _____ provides interactive facility.

- A) TV B) Newspaper
C) Internet D) Magazine

_____ परस्परसंवादी सुविधा प्रदान करते.

- A) टीव्ही B) वर्तमानपत्र
C) इंटरनेट D) मासिक

ii) _____ are advertisements displayed on a results page of a search engine.

- A) Banners B) Buttons
C) Meta D) Websites

_____ या शोध इंजिनच्या परिणाम पृष्ठावर प्रदर्शित केलेल्या जाहिराती आहेत.

- A) बॅनर B) बटणे
C) मेटा D) वेबसाइट्स

iii) _____ is also known as transport advertising.

- A) Hoarding B) Sandwichman
C) Car Cards D) Hot Air balloons

_____ हे वाहतूक जाहिरात म्हणूनही ओळखले जाते.

- A) होर्डिंग B) सँडविचमन
C) कार कार्ड D) हॉट एअर फुगे

iv) _____ refers to conceiving a new idea.

- A) Creativity B) Flexibility
C) Methodability D) Practicality

_____ हि नवीन कल्पना संकल्पना संदर्भित करते.

- A) सर्जनशीलता B) लवचिकता
C) पद्धतशीरता D) व्यावहारिकता

v) The model for LIP'S suggested by Michael Ray consists of _____ stages.

- A) 3 B) 4
C) 5 D) 6

मायकेल रे यांनी सुचविलेल्या LIP'S च्या मॉडेलमध्ये _____ टप्पे आहेत.

- A) ३ B) ४
C) ५ D) ६

(P.T.O)

SYBA/BCOM-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ADVERTISING

- vi) The ____ stage for HIP refers to create interest and desire for the product.
A) affective B) conative
C) cognitive D) superlative
HIP साठी ____ टप्पा म्हणजे उत्पादनाची आवड आणि इच्छा निर्माण करणे होय.
A) प्रभावी B) संप्रेरक
C) संज्ञानात्मक D) उत्कृष्ट
- vii) ____ is a media objective.
A) Brand Equity B) Brand Image
C) Awareness D) Reach
____ हे माध्यम उद्दिष्ट आहे.
A) ब्रँड इक्विटी B) ब्रँड प्रतिमा
C) जागरूकता D) पोहोच
- viii) In ____ scheduling the advertising is done heavily during a period and the remaining advertisement budget is spent during the rest of the year.
A) bursting B) flighting
C) pulsing D) seasonal
____ मध्ये जाहिरात शेड्यूल करणे एका कालावधीत मोठ्या प्रमाणात केले जाते आणि उर्वरित वर्षात जाहिरातीचे बजेट खर्च केले जाते.
A) स्फोटक B) फ्लाइंग
C) पल्सिंग D) हंगामी
- ix) ____ method of budget considers the objectives of advertisement campaign.
A) Task B) Arbitrary
C) Fixed Guidelines D) All you can afford
____ बजेटची पद्धत जाहिरात मोहिमेची उद्दिष्टे विचारात घेते.
A) कार्य B) अनियंत्रित
C) निश्चित मार्गदर्शक तत्वे D) तुम्हाला परवडणारे सर्व
- x) ____ copy is also known as reason why copy.
A) Soft sell B) Hard Sell
C) Testimonial D) Topical
____ कॉपी हे कारण कॉपी म्हणून देखील ओळखले जाते.
A) सॉफ्ट सेल B) हार्ड सेल
C) प्रशंसापत्र D) स्थानिक
- xi) ____ tests are conducted before the advertisements are run in the media.
A) Pre B) Post
C) Screen D) Running
मीडियामध्ये जाहिराती चालवण्यापूर्वी ____ चाचण्या घेतल्या जातात.
A) पूर्व B) पोस्ट
C) स्क्रीन D) चालू

- xii) _____ helps to overcome language barrier.
A) Logo B) Slogan
C) Illustration D) Tagline
_____ भाषेच्या अडथळ्यावर मात करण्यास मदत करते.
A) लोगो B) स्लोगन
C) चित्रण D) टॅगलाइन

B) **State whether following statements are TRUE or FALSE: (ANY TEN)**

[10]

खालील विधाने सत्य आहेत की असत्य आहेत ते सांगा: (कोणतेही दहा)

- i) Window display attract attention of passerby.
खिडकीवरील डिस्प्ले प्रवाशांचे लक्ष वेधून घेतो.
- ii) ABC audit the circulation figure of its member publishers.
ABC त्याच्या सदस्य प्रकाशकांच्या अभिसरण आकृतीचे ऑडिट करते.
- iii) Meta advertisements refer to mega advertisements in the media.
मेटा जाहिराती माध्यमातील मेगा जाहिरातींचा संदर्भ घेतात.
- iv) Demographics includes lifestyle and personality traits.
लोकसंख्याशास्त्रामध्ये जीवनशैली आणि व्यक्तिमत्व वैशिष्ट्ये समाविष्ट आहेत.
- v) GRPs are equal to reach multiplied by average frequency.
जीआरपी सरासरी वारंवारतेने गुणाकार करून पोहोचण्याइतके असतात.
- vi) A theme is a series of advertisements that share a common idea.
थीम ही जाहिरातींची मालिका आहे जी एक सामान्य कल्पना सामायिक करते.
- vii) Prof. Michael L. Ray suggested a model for LIP.
प्रो. मायकल एल. रे यांनी LIP साठी एक मॉडेल सुचवले.
- viii) Creative brief is prepared by advertisers.
क्रिएटिव्ह ब्रीफ जाहिरातदारांनी तयार केले आहे.
- ix) Advertiser considers the budget of its competitors in framing advertisement budget.
जाहिरात बजेट तयार करताना जाहिरातदार त्याच्या स्पर्धकांच्या बजेटचा विचार करतो.
- x) Headline is the topline in the advertisement.
हेडलाईन ही जाहिरातीतील टॉपलाइन आहे.
- xi) Taglines are also known as punchlines.
टॅगलाइनला पंचलाइन म्हणूनही ओळखले जाते.
- xii) Testimonial means statement by a professional.
प्रशंसापत्र म्हणजे एखाद्या व्यावसायिकाने केलेले विधान.

Q.2

Answer ANY TWO of the following:

[15]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Elucidate the advantages of Print Media.
प्रिंट मीडियाचे फायदे स्पष्ट करा.
- B) Discuss the various forms of digital advertising.
डिजिटल जाहिरातींच्या विविध स्वरूपांची चर्चा करा.
- C) What are the limitations of internet advertising?
इंटरनेट जाहिरातींच्या मर्यादा काय आहेत?

(P.T.O)

- Q.3 **Answer ANY TWO of the following:** [15]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Elucidates the factors to be considered in advertising media selection.
जाहिरात माध्यम निवडीमध्ये विचारात घेतले जाणारे घटक स्पष्ट करा.
- B) Enumerates the factors determining advertising budget.
जाहिरातीचे बजेट ठरवणाऱ्या घटकांची गणना करा.
- C) Enumerates the steps in media planning.
मीडिया नियोजनातील पायऱ्यांची गणना करा.
- Q.4 **Answer ANY TWO of the following:** [15]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain the steps in creative process.
सर्जनशील प्रक्रियेतील पायऱ्या समजावून सांगा.
- B) Explain the various buying motives.
खरेदीचे विविध हेतू स्पष्ट करा.
- C) What are the limitations of celebrity endorsement?
सेलिब्रिटी एंडोर्समेंटच्या मर्यादा काय आहेत?
- Q.5 **Answer ANY TWO of the following:** [15]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What are the elements of a good copy in advertising?
जाहिरातीमध्ये चांगल्या प्रतीचे घटक कोणते आहेत?
- B) Discuss the methods of testing advertising effectiveness.
जाहिरात परिणामकारकता तपासण्याच्या पद्धतींवर चर्चा करा.
- C) Elucidate the objectives of testing advertising effectiveness.
जाहिरात परिणामकारकता चाचणीची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- Q.6 **Write short notes: (ANY FOUR)** [20]
कोणत्याही चार वर टीपा लिहा:
- A) Story boards
स्टोरी बोर्ड
- B) Illustration
चित्रण
- C) Buying motives
हेतू खरेदी
- D) ABC
ABC
- E) Cinema advertising
सिनेमाची जाहिरात
- F) Media Scheduling strategies
मीडिया शेड्युलिंग धोरण

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ECONOMICS-II

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) What is inflation? Explain various effects of inflation.
महागाई म्हणजे काय? महागाईचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.
- B) What is cost push inflation? Discuss various causes of it.
कॉस्ट पुश (Cost Push) महागाई म्हणजे काय? त्याच्या विविध कारणांवर चर्चा करा.
- C) Explain the long run Phillips Curve with suitable diagram.
दीर्घकाळ चालणारा फिलिप्स वक्र (Phillips Curve) योग्य आकृतीसह स्पष्ट करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain the Role of Monetary policy in country like India.
भारतासारख्या देशात चलनविषयक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- B) What are the limitations of fiscal policy?
वित्तीय धोरणाच्या मर्यादा काय आहेत?
- C) Explain the different qualitative instruments of credit control.
वित्तीय नियंत्रणाची विविध गुणात्मक साधने स्पष्ट करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain equilibrium in the goods and money markets using IS-LM curves.
IS-LM वक्र वापरून वस्तू आणि मुद्रा बाजारातील समतोल स्पष्ट करा.
- B) Why does the IS curve slope downwards?
IS वक्र खालच्या दिशेने का उतरते?
- C) Explain how the supply and demand for real money balances determine the interest rate in the economy.
रिअल मनी बॅलन्सचा पुरवठा आणि मागणी अर्थव्यवस्थेतील व्याजदर कसे ठरवतात ते स्पष्ट करा.

Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Discuss various measures to correct disequilibrium in Balance of Payment (BOP).
देशाच्या जमाखर्चाचा ताळेबंद (BOP) मध्ये असमतोल सुधारण्यासाठी विविध उपायांवर चर्चा करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ECONOMICS-II

- B) Explain spot and forward exchange rate.
चालू (spot) आणि वायदा (forward) विनिमय दर स्पष्ट करा.
- C) Explain different types of exchange rate policies.
विनिमय दर धोरणांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

Q.5

Write short answers on ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:

- A) Causes of economic depression
आर्थिक मंदीची कारणे
- B) Limitation of monetary policy
चलनविषयक धोरणाची मर्यादा
- C) Shift in LM curve
LM वक्र मध्ये स्थित्यांतर (Shift)
- D) Fixed exchange rate
स्थिर विनिमय दर

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ECONOMICS-III

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
- 3) Give statistical data with charts and examples wherever necessary.
आवश्यक तेथे तक्ते / आलेख व उदाहरणाच्या सहाय्याने सांख्यिकीय माहिती द्या.

Q.1

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain the structural changes in an Indian economy.
भारतीय अर्थव्यवस्थेतील संरचनात्मक बदल स्पष्ट करा.
- B) Read the paragraph below and answer the following questions.
Mukesh is a resident from a poor family of a village. He is beneficiary of one of the government's schemes which is based on gainful skill wage employment, self-employment, subsidy and innovation. Whereas Disha is educated and may not be from poor family, but she faces severe difficulties in finding gainful employment. She wants to get help from the government to set a petty/casual shop.
i. Identify the employment schemes being described in the paragraph above.
ii. Under which scheme will Disha apply for assistance and why?
खालील उतारा वाचा व दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
मुकेश हा खेड्याचा एक गरिब रहिवासी आहे. तो सरकारच्या एका योजनेचा लाभार्थी असून तो योजना अनुक्रमे लाभदायक कुशल वेतन रोजगार, स्वयं-रोजगार, अनुदान आणि नवप्रवर्तन वर आधारित आहे . याउलट दिशा सुशिक्षित आहे आणि कदाचित ती गरिब कुटुंबातिल नाही. परंतु तिला लाभदायक रोजगार मिळवण्यासाठी कठिण अडचणींना तोंड द्यावे लागते. एक छोटेसे किरकोळ दुकान सुरु करण्यासाठी तिला शासनाकडून मदत हवी आहे.
१. वरील उताऱ्यामध्ये वर्णन केलेल्या रोजगाराच्या योजना ओळखा.
२. कोणत्या योजनेअंतर्गत दिशा सरकारी मदतीसाठी अर्ज करेल? आणि का?
- C) What are the various causes of regional inequalities?
प्रादेशिक विषमतेची विविध कारणे कोणती आहेत?

Q.2

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Explain with examples the role of India's agriculture in promoting economic development.
आर्थिक विकासाच्या प्रोत्साहनात कृषि क्षेत्राची भूमिका उदाहरणासहित स्पष्ट करा.
- B) Analyze the causes of low agricultural productivity in India.
भारतातील कृषी उत्पादकता कमी असणाऱ्या कारणांचे विश्लेषण करा.
- C) Discuss the various measures introduced by the government to improve agricultural marketing in India.
भारतातील कृषी विपणन सुधारण्यासाठी सरकारने सुरु केलेल्या विविध उपाय योजनांची चर्चा करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-ECONOMICS-III

- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Provide an appraisal of new industrial policy of 1991.
१९९१ च्या नविन औद्योगिक धोरणाचे मुल्यमापन करा.
- B) Discuss any two of the latest entrants into the field of large-scale industries in India.
भारतातील मोठ्या उद्योगांच्या क्षेत्रात नविनतम प्रवेश असणाऱ्या कोणत्याही दोन उद्योगांची चर्चा करा.
- C) Analyze briefly industrial development programmes with reference of Startup India, Make in India and Skill India.
स्टार्टअप (Startup) इंडिया, मेक इन इंडिया (Make in India) आणि कुशल भारत संदर्भात औद्योगिक विकास कार्यक्रमाचे थोडक्यात विश्लेषण करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Discuss the role of service sector as a contributor to the economic growth, exports and employment.
आर्थिक वृद्धी, निर्यात आणि रोजगारामध्ये योगदान देणाऱ्या सेवा क्षेत्राच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- B) What are the different measures to promote tourism industry in India?
भारतात पर्यटन क्षेत्राला चालना देणाऱ्या विविध उपाय योजना कोणत्या आहेत?
- C) Explain the current features of the IT industry in India.
भारतातील माहिती तंत्रज्ञान उद्योगाची प्रचलित वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Q.5 **Write short answers on ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:
- A) Factors responsible for regional inequalities with examples
उदाहरणासहित प्रादेशिक विषमतेचे कारणीभूत घटक
- B) NABARD and Micro Finance
नाबार्ड आणि सुक्ष्म वित्त
- C) Role of MSME in Indian economy
भारतीय अर्थव्यवस्थेतील सुक्ष्म, लघु व मध्यम (MSME) उद्योगाची भूमिका
- D) Performance of the service sector during the 12th five-year plan in India
भारतातील १२ व्या पंचवार्षिक योजने दरम्यान सेवा क्षेत्राची कामगिरी

०३१०१८०२

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-FC-IV

Time: 02 hrs 30 min

Max. Marks. 75

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 A) **Explain the following concepts: (ANY FIVE)** [15]
खालील संकल्पना स्पष्ट करा: (कोणत्याही पाच)
- 1) Consumer rights
ग्राहक हक्क
 - 2) Polluter pays principle
प्रदूषक देय तत्व
 - 3) Laser technology
लेझर तंत्रज्ञान
 - 4) Scholastic aptitude test
शैक्षणिक योग्यता चाचणी
 - 5) Sustainability principle
शाश्वत तत्व
 - 6) Remote sensing
दुरुस्त संवेदन
 - 7) Nanotechnology
अतिसूक्ष्मतंत्रज्ञान
 - 8) Public service guarantee act
सार्वजनिक सेवा हमी कायदा
- OR**
- Q.1 B) Write a comprehensive note on the Foundation Course (Semester IV) project submitted by you. [15]
तुम्ही सादर केलेल्या पायाभूत अभ्यास (सत्र ४) प्रकल्पावर सर्वसमावेशक टीप लिहा.
- Q.2 A) Explain the genesis of RTI. Describe the features of RTI and issues in the implementation of the RTI Act. [15]
माहिती अधिकार अधिनियमाची उत्पत्ती स्पष्ट करा. माहिती अधिकार अधिनियमाची वैशिष्ट्ये आणि त्याच्या अंमलबजावणीतील समस्यांचे वर्णन करा.
- OR**
- Q.2 B) Write a detail note on the concept, features and importance of the Public Interest Litigation. [15]
जनहित याचिकेची संकल्पना, वैशिष्ट्ये आणि महत्त्व यावर तपशीलवार टीप लिहा.
- Q.3 A) Discuss the concept of sustainable development and describe the various goals adopted in the UN Sustainable Development Summit, 2015. [15]
शाश्वत विकासाच्या संकल्पनेची चर्चा करा आणि संयुक्त राष्ट्र शाश्वत विकास शिखर परिषद, २०१५ मध्ये स्वीकारलेल्या विविध उद्दिष्टांचे वर्णन करा.
- OR**
- Q.3 B) Write a detail note on Anthropocentrism and Ecofeminism. [15]
मानवकेंद्र वाद आणि पर्यावरणीय स्त्रीवादावर सविस्तर टिपण लिहा. (P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-FC-IV

- Q.4 A) Explain in detail the misuse of science and technology. [15]
विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाच्या गैरवापराचे तपशीलवार वर्णन करा.
- OR**
- Q.4 B) Explain ICT and explain its application in various sectors. [15]
माहिती-संप्रेषण तंत्रज्ञान विशद करून आणि विविध क्षेत्रातील त्याचा उपयोग स्पष्ट करा.
- Q.5 A) Write in brief on the various competitive examinations conducted by the government. [15]
शासनामार्फत घेतल्या जाणाऱ्या विविध स्पर्धा परीक्षांवर थोडक्यात लिहा.
- OR**
- Q.5 B) What is goal setting? Explain the steps involved in goal setting and various types of goals. [15]
ध्येय निश्चिती म्हणजे काय? ध्येय निश्चितीतील पायऱ्या आणि ध्येयाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-HISTORY-II

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Critically review the reforms in Turkey under Kemal Pasha.
गंभीरपणे केमाल पाशाच्या नेतृत्वाखाली तुर्की मध्ये झालेल्या सुधारणांचे टिकात्मक पुनरावलोकन करा.
- B) Give an account of the reforms of Reza Shah.
रजा शाहच्या सुधारणांचा तपशील द्या.
- C) Explain the chief events leading to the creation of Israel.
इस्रायलच्या निर्मितीसाठीच्या प्रमुख घटना स्पष्ट करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Review the fascist domestic policy of Mussolini.
मुसोलिनीचे फॅसिस्ट देशांतर्गत धोरणाचे पुनरावलोकन करा.
- B) Describe the causes of rise of Nazism in Germany.
जर्मनीतील नाझीवादाच्या उदयाची कारणे सांगा.
- C) What were the cause of the rise of Militarism in Japan.
जपानमध्ये सैन्यवादाच्या उदयाची कारणे काय होती?
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Write the Causes of the Second World War.
दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे लिहा.
- B) Write a note on the Atlantic Charter.
अटलांटिक चार्टरवर टीप लिहा.
- C) Narrate the Structure of the UNO.
UNO ची रचना सांगा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) What were the cause of the 1911 Revolution in China?
चीनमधील १९११ च्या क्रांतीचे कारण काय होते?
- B) Evaluate the Civil Disobedience Movement.
सविनय कायदेभंग चळवळीचे मूल्यांकन करा.
- C) Explain the role of Sukarno in the independence of Indonesia.
इंडोनेशियाच्या स्वातंत्र्यात सुकर्णोची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.5 **Write Short Notes: (ANY TWO)** [20]
कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:
- A) Foreign Policy of Kemal Pasha
केमाल पाशाचे परराष्ट्र धोरण

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-HISTORY-II

- B) How Hitler became the Chancellor of Germany
हिटलर जर्मनीचा चांसलर कसा झाला
- C) The devastating effects of the Second World War
दुसऱ्या महायुद्धाचे विनाशकारी परिणाम
- D) Gandhian Ideology
गांधीवादी विचारसरणी

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-HISTORY-III

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain Ashoka's idea of Dhammavijaya and spread of Buddhism.
अशोकाची धम्मविजय आणि बौद्ध धर्माच्या प्रसाराची कल्पना स्पष्ट करा.
- B) Examine the features of the Mauryan central administration.
मौर्य केंद्रीय प्रशासनाची वैशिष्ट्ये तपासा.
- C) Give an account on the rule of Kanishka.
कनिष्काच्या नियमाचा हिशेब द्या.
- Q.2 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the distinct military conquests of Samudragupta.
समुद्रगुप्ताच्या विशिष्ट लष्करी विजयांचे वर्णन करा.
- B) Explain the administration of the Guptas.
गुप्तांचा कारभार स्पष्ट करा.
- C) Describe the social conditions during the Gupta rule.
गुप्त राजवटीतील सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Review the political career of Harshavardhana.
हर्षवर्धनच्या राजकीय कारकिर्दीचा आढावा लिहा.
- B) Sketch the origin and rise of the Rajputs.
राजपूतांची उत्पत्ती आणि उदय यांचे रेखाटन करा.
- C) Review the events leading to the Arab invasion of Sindh.
अरबांनी सिंधवर केलेल्या आक्रमणाचा आढावा लिहा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Examine the conquests of any two Rashtrakuta rulers.
कोणत्याही दोन राष्ट्रकूट शासकांच्या विजयांचे परीक्षण करा.
- B) Trace the history of the Cholas under Rajaraja I and Rajendra I.
राजराजा पहिला आणि राजेंद्र पहिला यांच्या अंतर्गत चोलांचा इतिहास शोधा.
- C) Evaluate the cross-cultural dialogue between India and the South East Asia.
भारत आणि दक्षिण पूर्व आशिया यांच्यातील परस्पर-सांस्कृतिक संवादाचे मूल्यमापन करा.

(P.T.O)

Q.5

Write Short Notes: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Chandragupta Maurya
चंद्रगुप्त मौर्य
- B) Political Career of Chandragupta II
चंद्रगुप्त दुसरा यांची राजकीय कारकीर्द
- C) Harshavardhana and Buddhism
हर्षवर्धन आणि बौद्ध धर्म
- D) Pulakeshin
पुलकेशीन

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PHILOSOPHY-II

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) Each question carries equal marks.
प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What do you understand by Nationalism? Explain with examples.
तुम्हाला राष्ट्रवाद म्हणजे काय समजते? उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- B) Discuss Anarchism in detail.
अराजकतावादाची सविस्तर चर्चा करा.
- C) What is a totalitarian government? Discuss the characteristics of a totalitarian society.
निरंकुश सरकार म्हणजे काय? निरंकुश समाजाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the notion of Positive & Negative liberty as given by Isaiah Berlin.
यशया बर्लिनने दिलेल्या सकारात्मक आणि नकारात्मक स्वातंत्र्याची कल्पना स्पष्ट करा.
- B) Discuss the third concept of liberty by Skinner & Pettit.
स्किनर आणि पेटिट यांच्या स्वातंत्र्याच्या तिसऱ्या संकल्पनेची चर्चा करा.
- C) Describe the Civil Disobedience movement by Martin Luther King.
मार्टिन ल्यूथर किंग यांच्या सविनय कायदेभंग चळवळीचे वर्णन करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Differentiate between Equality & Equity with relevant examples.
संबंधित उदाहरणांसह समानता आणि समता यांच्यात फरक करा.
- B) Explain Vinoba Bhave's Bhoodan movement.
विनोबा भावे यांची भूदान चळवळ स्पष्ट करा.
- C) Discuss Dworkin's Primacy of Equality.
ड्वॉर्किनच्या समानतेच्या प्राथमिकतेची चर्चा करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PHILOSOPHY-II

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) According to your understanding, how is justice different from equality?
तुमच्या समजुतीनुसार, न्याय समानतेपेक्षा वेगळा कसा आहे?
- B) Discuss the concept of Justice and its various types.
न्याय संकल्पना आणि त्याचे विविध प्रकार यांची चर्चा करा.
- C) What were the measures taken by Dr. B.R. Ambedkar to promote social justice?
सामाजिक न्यायाला चालना देण्यासाठी डॉ. बी.आर. आंबेडकरांनी कोणते उपाय केले?

Q.5

Write a note on: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Socialism
समाजवाद
- B) National liberty
राष्ट्रीय स्वातंत्र्य
- C) Mahatma Gandhi's vision of Sarvodaya
महात्मा गांधींची सर्वोदयाची दृष्टी
- D) Justice as entitlement

हक्क म्हणून न्याय

०३१०•१०२३

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PHIL-III

Time: 03 hrs

Max Marks.100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) Each question carries equal marks.

प्रत्येक प्रश्नाला समान गुण आहेत.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Discuss the problem of change by Parmenides and Heraclites.
परमेनाइड्स आणि हेरॅकलाइट्सच्या बदलाच्या समस्येवर चर्चा करा.
- B) Throw some light on the idea of Pluralists (Empedocles, Anaxagoras, Democritus).
बहुवचनवाद्यांच्या कल्पनेवर थोडा प्रकाश टाका (एम्पेडोकल्स, अॅनाक्सागोरस, डेमोक्रीटस).
- C) Critically evaluate Sophists epistemology and ethics.
सोफिस्ट ज्ञानशास्त्र आणि नीतिशास्त्र यांचे गंभीरपणे मूल्यांकन करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a note on Plato's theory of knowledge.
प्लेटोच्या ज्ञानाच्या सिद्धांतावर टीप लिहा.
- B) Critically analyse sense perception according to Plato's theory.
प्लेटोच्या सिद्धांतानुसार इंद्रिय आकलनाचे गंभीरपणे विश्लेषण करा.
- C) What do you understand by Socratic definition? Explain its nature with examples.
सॉक्रेटिकच्या व्याख्येमधून तुम्हाला काय समजते? त्याचे स्वरूप उदाहरणांसह स्पष्ट करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What do you understand by form and matter from an Aristotelian perspective?
अॅरिस्टॉटेलियन दृष्टीकोनातून तुम्हाला फॉर्म आणि पदार्थाद्वारे काय समजते?
- B) Elaborate on Aristotle's theory of causation with the example of an object of your choice.
तुमच्या आवडीच्या वस्तूच्या उदाहरणासह अॅरिस्टॉटलच्या कार्यकारणभावाच्या सिद्धांतावर तपशीलवार माहिती द्या.
- C) Discuss how Aristotle's theory of actuality is different from potentiality.
अॅरिस्टॉटलचा वास्तविकतेचा सिद्धांत संभाव्यतेपेक्षा कसा वेगळा आहे यावर चर्चा करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Throw some light on Moses Maimonides' understanding of Philosophy and Theology.
मोझेस मायमोनाइड्सच्या तत्त्वज्ञान आणि धर्मशास्त्राच्या आकलनावर थोडा प्रकाश टाका.
- B) Discuss how Peter Abelard explains the relation between reason and faith.
पीटर अबेलर्ड कारण आणि विश्वास यांच्यातील संबंध कसे स्पष्ट करतात यावर चर्चा करा.
- C) Elaborate on the school of reason according to Mu'tazilites of Ibn Rushd.
इब्न रुशदच्या मुताझिलाइट्सच्या मते कारणाच्या शाळेबद्दल तपशीलवार सांगा.

(P.T.O)

Q.5

Write a note on: (ANY TWO)

[20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Contributions of natural philosophers
नैसर्गिक तत्वज्ञानींचे योगदान
- B) Characteristics of Socrates method
सॉक्रेटिस पद्धतीची वैशिष्ट्ये
- C) Skepticism
साशंकता
- D) Characteristics of Asharites school of faith
अशरईटच्या विश्वासाची शाळा यांची वैशिष्ट्ये

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Describe the idealist and historical theory of rights.
हक्कांच्या आदर्शवादी आणि ऐतिहासिक सिद्धांताचे वर्णन करा.
- B) Discuss the concept and features of rights in detail.
अधिकारांच्या संकल्पना आणि वैशिष्ट्यांची तपशीलवार चर्चा करा.
- C) Bring out the classification of rights in detail.
अधिकारांचे वर्गीकरण सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain the concept and features of justice.
न्यायाची संकल्पना आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- B) Define equality. Explain its meaning and features in detail.
समानतेची व्याख्या करा. त्याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये तपशीलवार सांगा.
- C) Describe the essential safeguards of liberty.
स्वातंत्र्याच्या आवश्यक संरक्षणाचे वर्णन करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Explain the Elite theory of democracy.
लोकशाहीचा अभिजण सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) Explain the aims and major characteristics of participatory democracy.
सहभागी लोकशाहीची उद्दिष्टे आणि प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- C) Write a detail note on Liberal democracy.
सहभागी लोकशाहीची उद्दिष्टे आणि प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO from the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
- A) Discuss Marxist principle of 'theory of surplus value' and 'class struggle'.
'अतिरिक्त मूल्याचा सिद्धांत' आणि 'वर्गसंघर्ष' या मार्क्सवादी तत्वावर चर्चा करा.
- B) Write a critique of Fascism.
फॅसिस्टवादावर टीकात्मक टिपण लिहा.
- C) Explain the three waves of Feminism.
स्त्रीवादाच्या तीन लाटा स्पष्ट करा.

(P.T.O)

Q.5

Write short notes: (ANY FOUR)

[20]

कोणत्याही चार वर टीपा लिहा:

- A) Contractual rights
कराराचे अधिकार
- B) Disadvantages of liberal democracy
उदारमतवादी लोकशाहीचे तोटे
- C) Concept of Social Justice
सामाजिक न्यायाची संकल्पना
- D) Criticism of theory of natural rights
नैसर्गिक अधिकारांच्या सिद्धान्तावरील टीका
- E) Procedural Justice
प्रक्रियात्मक न्याय
- F) Challenges to democracy
लोकशाहीसमोरील आव्हाने

ॐ१०•१०१३

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023- POL.SCI-III

Time: 03 hrs

Max Marks.100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Describe the salient features of the Indian administrative system.
भारतीय प्रशासकीय यंत्रणेच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
- B) Discuss the changing role of the District Collector.
जिल्हाधिकाऱ्यांच्या बदलत्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- C) Describe the district administration in India and the prevailing administrative structure.
भारतातील जिल्हा प्रशासन आणि प्रचलित प्रशासकीय संरचनेचे वर्णन करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Explain in detail the importance of training of civil servants.
सनदी सेवकांच्या प्रशिक्षणाचे महत्त्व सविस्तरपणे लिहा.
- B) Explain the specific and other functions of the UPSC.
केंद्रीय लोकसेवा आयोगाची विशिष्ट आणि इतर कार्ये स्पष्ट करा.
- C) Describe the various types of training for the IAS, IPS, IFS and the I.A. and A.S.
आय ए एस, आय पी एस, आय एफ एस आणि आय. ए. आणि ए.एस. करीता विविध प्रकारच्या प्रशिक्षणांचे वर्णन करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Describe the process of execution of the union budget.
केंद्रीय अर्थसंकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या प्रक्रियेचे वर्णन करा.
- B) Explain the composition and functions of the Committee on Public Undertakings.
सार्वजनिक उपक्रमांवरील समितीची रचना आणि कार्ये स्पष्ट करा.
- C) Explain the process of preparation of the union budget.
केंद्रीय अर्थसंकल्प तयार करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Discuss in detail the causes of administrative corruption.
प्रशासकीय भ्रष्टाचाराच्या कारणांची सविस्तर चर्चा करा.
- B) Explain the role of the Central Vigilance officers.
केंद्रीय दक्षता अधिकाऱ्यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- C) Discuss the structure, jurisdiction and powers of the Lokpal in India.
भारतातील लोकपालची रचना, अधिकार क्षेत्र आणि अधिकार यांची चर्चा करा.

(P.T.O)

Q.5

Write short notes on ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:

- A) Lokayukta
लोकायुक्त
- B) Public account committee
सार्वजनिक लेखा समिती
- C) MPSC
महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग
- D) Objectives of training
प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे
- E) Constitutional context of administration in India
भारतातील प्रशासनाचा घटनात्मक संदर्भ
- F) YASHADA
यशदा

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PSYCHOLOGY-II

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) All questions have internal option.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
- 4) Draw neat diagrams, flowcharts wherever necessary.
आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain how inequality is perceived by different groups by giving practical examples and experimental proof.
व्यावहारिक उदाहरणे आणि प्रायोगिक पुरावे देऊन वेगवेगळ्या गटांद्वारे असमानता कशी समजली जाते ते स्पष्ट करा.
- B) How do people form and use stereotypes and is stereotyping absent if members of different groups are rated the same?
लोक स्टिरियोटाइप कसे तयार करतात आणि वापरतात आणि जर वेगवेगळ्या गटांच्या सदस्यांचे समान मापन केले तर स्टिरियोटाइपिंग अस्तित्वात नाही असे होते का?
- C) What steps can be taken to reduce prejudice?
पूर्वग्रह कमी करण्यासाठी कोणती पावले उचलली जाऊ शकतात?

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define Social Influence and explain the classic experiment of conformity done by Solomon Asch.
सामाजिक प्रभावाची व्याख्या करा आणि सोलोमन अॅशने केलेल्या सामाजिक अनुरूपतेचा प्रयोग स्पष्ट करा.
- B) Describe the compliance tactics based on reciprocity and scarcity.
पारस्परिकता आणि टंचाईवर आधारित अनुपालन धोरणांचे वर्णन करा.
- C) Define obedience and describe in detail classic study of obedience by Stanley Milgram.
आज्ञाधारकतेची व्याख्या करा आणि स्टॅनली मिलग्रामच्या आज्ञाधारकतेच्या अभ्यासाचे तपशीलवार वर्णन करा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define prosocial behavior and describe the empathy – altruism hypothesis and competitive altruism.
समाजाभिमुख वर्तनाची व्याख्या करा आणि सहानुभूती - परार्थ सिद्धांत आणि स्पर्धात्मक परार्थ सिद्धांत स्पष्ट करा.
- B) Describe the steps in deciding whether to help – or not.
मदत करायची की नाही हे ठरवण्याच्या पायऱ्यांचे वर्णन करा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PSYCHOLOGY-II

- C) Explain how exposure to prosocial models affects tendency to help.
परोपकारी प्रारूपाच्या संपर्कात येण्यामुळे मदत करण्याच्या प्रवृत्तीवर कसा परिणाम होतो ते स्पष्ट करा.

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the role of biological factors and drive theories in understanding aggressive behavior.
आक्रमक वर्तन समजून घेण्यासाठी जैविक घटक आणि मूलभूत प्रेरणा सिद्धांतांची भूमिका स्पष्ट करा.
- B) How frustration and provocation are basic sources of aggression.
निराशा आणि चिथावणी हे आक्रमकतेचे मूळ स्रोत कसे असतात ते स्पष्ट करा.
- C) Explain the situational determinants of aggression.
आक्रमकतेचे परिस्थितीजन्य निर्धारक स्पष्ट करा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define and explain the following terms: -
i) Prejudice ii) Discrimination iii) Essences iv) Incidental feelings v) Implicit associations
खालील संज्ञा परिभाषित करा आणि स्पष्ट करा: -
i) पूर्वग्रह ii) भेदभाव iii) सारभाव iv) आकस्मिक भावना v) अव्यक्त संगती
- B) Explain the downside of Conformity by sighting the famous study done by Philip Zimbardo.
फिलिप झिम्बार्डो यांनी केलेला प्रसिद्ध अभ्यास मांडून सामाजिक अनुरूपतेमुळे निर्माण होणारे प्रश्न स्पष्ट करा.
- C) How social exclusion and feelings of anonymity leads to reduction in helping?
सामाजिक बहिष्कार आणि निनावीपणाची भावना कशी मदत करण्याची प्रवृत्ती कशी कमी करते?
- D) Write a note on bullying in classroom, workplace and cyberbullying.
वर्गात, कामाच्या ठिकाणी आणि सायबर गुंडगिरीवर टीप लिहा.

०९१०१०१०

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) All questions have internal option.
सर्व प्रश्नांना अंतर्गत पर्याय आहेत.
4) Draw neat diagrams, flowcharts wherever necessary.
आवश्यक तिथे सुबक आकृत्या काढा.

Q.1 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe what happens to a person's intelligence in middle adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेत एखाद्या व्यक्तीच्या बुद्धिमत्तेचे काय होते याचे वर्णन करा.
- B) What is the source of competence during adulthood? Explain the role of expertise in the competence during adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेतील सक्षमतेचा स्त्रोत काय आहे? मध्य प्रौढावस्थेतील सक्षमतेमध्ये प्रभुत्वाची भूमिका स्पष्ट करा.
- C) Write a note on changes in health in middle adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेत आरोग्यामध्ये होणाऱ्या बदलांवर एक टीप लिहा.

Q.2 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Summarize Erikson's view of personality development during middle adulthood and describe how Valliant – Gould and Levinson build further on it.
मध्य प्रौढत्वादरम्यान व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या एरिकसनच्या दृष्टिकोनाचा सारांश द्या आणि व्हॅलियंट - गोल्ड आणि लेक्निन्सन यांनी या सिद्धांतावर काय भाष्य केले ते विशद करा.
- B) Write short notes on:
1) The sandwich generation 2) Becoming a Grandparent
टीपा लिहा:
१) सँडविच पिढी २) आजी-आजोबा बनणे
- C) Write a detailed note on family violence in middle adulthood.
मध्य प्रौढावस्थेत होणाऱ्या कौटुंबिक हिंसाचारावर टीप लिहा.

Q.3 **Attempt ANY TWO out of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the physical changes that occur in old age and explain the extent to which people slow down as the age and extent consequences of aging.
म्हातारपणी होणाऱ्या शारीरिक बदलांचे वर्णन करा आणि वृद्धत्वामुळे लोक किती प्रमाणात मंदावतात आणि या मंदवण्याचे परिणाम काय आहेत हे स्पष्ट करा.
- B) Discuss in what ways memory does and does not decline in late adulthood.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात स्मरणशक्ती कशा प्रकारे कमी होते आणि कमी होत नाही याबद्दल चर्चा करा. (P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-PSYCHOLOGY-III

- C) Identify the factors involved with life span and causes of death.
आयुर्मानावर परिणाम करणारे घटक आणि मृत्यू येण्यास कारणीभूत घटक मांडा.

Q.4

Attempt ANY TWO out of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Summarize following theories regarding continuity and change in personality during late adulthood – Levinson's final season, Ego integrity Vs Despair, Peck's developmental tasks.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात व्यक्तिमत्त्वात सातत्य आणि बदल यासंबंधी खालील सिद्धांतांचा सारांश द्या - लेव्हिन्सनचा अंतिम हंगाम, संपूर्णता विरुद्ध निराशा, पेकची विकासात्मक कार्ये.
- B) Describe any three theories of successful aging.
यशस्वी वृद्धत्वाच्या कोणत्याही तीन सिद्धांतांचे वर्णन करा.
- C) Explain how marriages fair in late adulthood.
प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात विवाह स्वरूप कसे असते ते स्पष्ट करा.

Q.5

Attempt ANY TWO out of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe how aging can affect reaction time and memory. How memory can be improved in middle adulthood?
वाढत्या वयाचा प्रतिक्रिया वेळ आणि स्मरणशक्तीवर कसा परिणाम होतो याचे वर्णन करा. मध्यम वयात स्मरणशक्ती कशी सुधारली जाऊ शकते?
- B) Explain the changing family situations that middle age adults face.
मध्यमवयीन प्रौढांना ज्या बदलत्या कौटुंबिक परिस्थितींचा सामना करावा लागतो ते स्पष्ट करा.
- C) Describe how senses are affected by aging.
वृद्धत्वामुळे इंद्रियांवर कसा परिणाम होतो याचे वर्णन करा.
- D) Describe the impact of caring for an aging spouse and explain the typical reactions to the death of a spouse during late adulthood.
वृद्ध जोडीदाराची काळजी घेण्याच्या परिणामांचे वर्णन करा आणि प्रौढत्वाच्या उत्तरार्धात जोडीदाराच्या मृत्यूच्या वैशिष्ट्यपूर्ण प्रतिक्रियांचे स्पष्टीकरण करा.

०३१०•१००३

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-SOCIOLOGY-II

Time: 03 hrs

Max Marks.100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Define 'Development' Are development programmes meant to induce poverty?
'विकासाची' व्याख्या लिहा. विकास कार्यक्रम गरिबीला प्रवृत्त करण्यासाठी आहेत का?
- B) Write a detailed note on 'Parson's Neo Evolutionary' Theory.
'पार्सनच्या निओ इव्होल्युशनरी' सिद्धांतावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- C) Write a detailed note on the Neo Liberal Economic Approach with a special emphasis on 'Agriculture' and 'Industry'.
'शेती' आणि 'उद्योग' वर विशेष भर देऊन निओ लिबरल इकॉनॉमिक अॅप्रोचवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a detailed note on the 'Basic Needs Strategy' and the perception of 'Development from Below'.
'बेसिक नीड्स स्ट्रॅटेजी' आणि 'डेव्हलपमेंट फ्रॉम बिलो' च्या आकलनावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- B) Write a detailed note on the 'Principles of the Human Development Index. 'How is the Human Development Index constructed?
'मानव विकास निर्देशांकाची तत्त्वे' यावर तपशीलवार नोंद लिहा. 'मानव विकास निर्देशांक कसा तयार केला जातो?
- C) Write a detailed note on 'Measures of Inequality and Development'.
'विषमता आणि विकासाचे उपाय' यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a detailed note on the 'Uttaranchal Youth and 'Rural Development Centre'.
'उत्तरांचल युवक आणि 'ग्रामीण विकास केंद्र' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- B) Write a detailed note on Resistance Movements in Raigad and Gorai (SEZs).
रायगड आणि गोरई (SEZs) मधील प्रतिकार हालचालींवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- C) Write a detailed note on the 'Netrahat Firing Range' with regard to development.
विकासाच्या संदर्भात 'नेत्राहत फायरिंग रेंज' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a detailed note on the strategy for 'Sustainable Development in India'.
'भारतातील शाश्वत विकास' या धोरणावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- B) Write a detailed note on 'Organic Farming' and 'Genetic Modification'.
'सॅद्रिय शेती' आणि 'जेनेटिक मॉडिफिकेशन' वर तपशीलवार नोंद लिहा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-SOCIOLOGY-II

- C) Write a detailed note on 'Going back to the Independent Village economy' or 'Forest Commons'.

'स्वतंत्र ग्राम अर्थव्यवस्थेकडे परत जाणे' किंवा 'फॉरेस्ट कॉमन्स' वर तपशीलवार नोंद लिहा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Problems of using GNP to indicate Development.
विकास दर्शवण्यासाठी GNP वापरण्यात येणाऱ्या समस्या.
- B) Ankoli village in Solapur.
सोलापुरातील अंकोली गाव.
- C) Survey method.
सर्वेक्षण पद्धत.
- D) Daniel Lerner and Modernization.
डॅनियल लर्नर आणि आधुनिकीकरण.

ॐॐॐॐॐॐ

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-SOCIOLOGY-III

Time: 03 hrs

Max Marks.100

Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.

सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) Figures to the right indicate full marks.

उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What is the purpose of communication? Define Mass Media.
संवादाचा उद्देश काय आहे? मास मीडियाची व्याख्या करा.
- B) Write a detailed note on the 'Conflict Perspective of Media'.
'माध्यमांच्या संघर्षाचा दृष्टीकोन' यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- C) Write a detailed note on the 'Advertising and New Social Media'.
'जाहिरात आणि नवीन सोशल मीडिया' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What is 'Right to Education'? What does the Right to Education Act provide for?
'शिक्षणाचा हक्क' म्हणजे काय? शिक्षण हक्क कायद्यात काय तरतूद आहे?
- B) Write on the Critique of NEP with reference to 'Privatization of Higher Education'.
'उच्च शिक्षणाचे खाजगीकरण' संदर्भात NEP च्या समालोचनावर लिहा.
- C) Write a detailed note on 'Concept based and Personalized Learning'.
'संकल्पना आधारित आणि वैयक्तिकृत शिक्षण' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) Write a detailed note on 'Disaster Management' with special reference to the 'Drought in Vidarbha'.
'विदर्भातील दुष्काळ' या विशेष संदर्भात 'आपत्ती व्यवस्थापन' या विषयावर सविस्तर नोंद लिहा.
- B) Define 'Disaster'. Write a detailed note on the Disaster Management Act of 2005.
'आपत्ती'ची व्याख्या लिहा. 2005 च्या आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- C) Write a detailed note on 'Green Spaces'.
'ग्रीन स्पेस' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:
- A) What is meant by the 'Population Ageing'? What are the challenges related to ageing?
'लोकसंख्या वृद्धत्व' (Population Ageing) म्हणजे काय? वृद्धत्वाशी संबंधित आव्हाने कोणती आहेत?
- B) Write a detailed note on 'Geriatric Care' with special emphasis on the role of Non-Governmental Initiatives in India.
भारतातील गैर-सरकारी उपक्रमांच्या भूमिकेवर विशेष भर देऊन 'जेरियाट्रिक केअर' वर तपशीलवार नोंद लिहा.

(P.T.O)

SYBA-IV-ATKT-SEPT/OCT-2023-SOCIOLOGY-III

- C) Explain the usefulness of Old Age Homes, Senior Citizen's Associations and Day Care Centers.

वृद्धाश्रम, जेष्ठ नागरिक संघ आणि डेकेअर सेंटरची उपयुक्तता स्पष्ट करा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या:

- A) Governmental Initiatives towards Geriatric Care in India.
भारतात जेरियाट्रिक केअरसाठी सरकारी पुढाकार.
- B) Mithi Mitigation.
मिठी शमन.
- C) Role of different bodies under the Disaster Management Act.
आपत्ती व्यवस्थापन कायद्यांतर्गत विविध संस्थांची भूमिका.
- D) Functionalist Perspective on Media.
मीडियावरील कार्यवादी दृष्टीकोन.

७३१०१८०२